

ENTREVISTAMOS HOXE A XAVIER VIÑA, XERENTE DO GRUPO ARGOAT SITUADO EN PAZO DE GALEGOS, NO CONCELLO DE FRADES, E QUE ESTÁN ESPECIALIZADOS NA PRODUCCIÓN DE PLANTA DE FRONDOSAS CADUCIFÓLIAS. XAVIER VIÑA TAMÉN OCUPA NA ACTUALIDADE A PRESIDENCIA DA ASOCIACIÓN DE VIVEIRISTAS GALEGOS. É, POR TANTO, A PERSOÁ IDÓNEA PARA ANALISAR OS PROBLEMAS DO SECTOR VIVEIRISTA, E DAS POSIBILIDADES DAS ESPÉCIES CADUCIFÓLIAS COMO UNHA ALTERNATIVA, NON SÓ DESDE O PONTO DE VISTA ECOLÓXICO, SENON TAMÉN PRODUTIVO CON VISTAS A EXTRAER RENDABILIDADE DOS NOSOS MONTES.

ENTREVISTA CON XAVIER VIÑA

XERENTE DO VIVEIRO ARGOAT

Xesús Perciras/CERNA

Primero e antes de nada, podemos explicar un pouco cal é a vososa especificidade empresarial dentro do sector florestal?

Nós, como grupo empresarial, somos o seguinte: Argoat que é a cabeza do grupo produce planta, produce semente, e traballa no tema dos inxertados. Argoat significa terra de bosques, na mitoloxía celta tiñan dúas denominacións para chamar-lle a terra, unha argoat (terra de bosques) e outra armor (terra de mar); a idea de argoat é a do bosque e está especializado en frondosa caducifolia. A partir de Argoat, crea-se Boibel Forestal, que é empresa de enxeñería e de servizos florestais (proxectos, execución de obras, reforestacións, tratamentos fitosanitarios, podas, todo o relacionado coa xestión do patrimonio florestal...). Boibel chama-se así porque no oráculo céltico a tribu dos Boibel foi a que transformou o territorio e formou o bosque, Boibel está, por tanto, relacionado coa capacidade transformadora.

Como xerente dun viveiro privado, cal é a importancia, neste momento, dos viveiros privados con relación aos públicos? e que papel crés ti que deben xogar cada un deles?

Ben, despois das grandes forestacións da década do 50, feitas polo Estado, o que se chamaba "a forestal", onde había viveiros a pé de repovoación, viveiros voantes, fundamentalmente con planta á raíz núa e de coníferas, pasou-se a finais dos 80 a abrir-se ao mercado privado. Hai que entender que os viveiros forestais forman parte da economía política, entendendo por isto todo aqueles sectores que non sendo rentábeis no libre mer-

cado, sono desde un punto de vista de necesidade social. A sociedade necesita que se produza planta para repovoar e para conservar e mellorar os códigos xenéticos das especies forestais, enton ten dúas posibilidades que se faga pola administración pública con perdas ou que se faga por viveiros privados con axudas públicas aos investimentos, que se tería que entender que sempre son inferiores ás perdas que o Estado lle costaría levar a cabo a iniciativa. Así os viveiros están a recibir axudas via CEE/Ministerio/Xunta e poñendo-se a producir planta, desenvolvendo-se nos últimos anos a iniciativa privada neste sector.

Entón desde o teu punto de vista aos viveiros públicos queda-lles algún papel?

Nestes momentos, queda-lles a inercia, seguen a producir a raíz núa, todo o que é produción en contedor realiza o sector privado, todo o que son especies como o eucalipto só o produce a iniciativa privada. Eles están a

producir só piñeiros (*radiata*, *silvestris* e *pinaster*), castiñeiro híbrido, e algo (moi pouco) de carballo americano e nogueira así como algunhas árbores de nadal. Nos entendemos que isto ten que ir desaparecendo e así o recoñecen a maioría das administracións, aínda que tamén nestes anos encontramos casos de empresas públicas (100% capital estatal) que incrementaron moito a súa capacidade de produción.

Nós creemos que os viveiros públicos poderían ter un papel importante a nivel científico, coordinados con centros de investigación, en temas como a mellora xenética etc.... Crés que isto se podería facer desde a iniciativa privada?

En calquer sistema de produción hai dúas partes, unha corresponde á ciencia e outra á tecnoloxía. A ciencia precisa planificación, grandes presupostos e visión a longo prazo, e a tecnoloxía compra-se e é un problema de xestión. A ciencia non pode neste momento estar na iniciativa privada, polos grandes investimentos e a visión a longo prazo, salvo no caso das multinacionais. Mas este sector non dá para multinacionais, somos empresas pequenas e medianas e mesmo empresas familiares, entón o que si pode realizar e a tecnoloxía. O sector dos viveiros incorporou máis tecnoloxía e máis facultativos nos últimos 6 anos que nos 20 anteriores: todo o que é produción en cepellón, repicados a raíz núa, estaquillados, etc...

Agora ben outras cuestións son máis difíciles desde o sector privado, por exemplo para realizar un horto semillero que produza semente seleccionada, require-se espazos de 10-15 anos polo menos, desde que inicias as xes-

tiões, recollida de material, inxertas e demais, precisas homologacións, etc... Polo que é difícil desde o sector privado. Pero este vai ser unha das maiores demandas o material seleccionado.

Con relación a isto, ADEGA ven denunciando desde fai moitos anos, a escasez de planta autóctone, concretamente de castiñeiro onde era mui inferior á oferta que a demanda. Sabes como está hoxe o panorama?

Na única planta na que os viveiros privados non somos capaces de abastecer o mercado é precisamente en castiñeiro. Tardaremos de 2 a 3 anos en solucionar isto. Concretamente na nosa empresa estamos especializados na produción de castiñeiro híbrido, e en 2 anos estaremos xa en plena produción.

Non cres que se en Galiza se realizan recuperacións de terreos degradados, taludes de estradas, etc... con planta autóctona; ou se fixesen plans de recuperación ecolóxica de certas zonas, non con árbores madeiráveis, senon con outras especies que tiveran interese especial, estou pensando nos acivros, teixos, érvedos, sobreiras, especies de ribeira, etc...Cres que teríamos oferta de planta suficiente?

*Producir érvedos non é ningún problema, reproducimo-los por estaquilla, e podemos ofertar os que o mercado demande a prezos razoábeis. De sobreira, con semente galega sería difícil nestes momentos sacar grandes cantidades, pero con semente do sur poderíamos producir nun ano as que se quixesen. O mesmo nos sucede co carballo (*Quercus robur*), o problema é conseguir semente selecta de aquí de Galiza, e isto si que non é algo que se faga dun día para outro. Nos países cos que nós temos relación, levan moitos anos traballando nisto, con selección de pés, establecemento de hortos sementeiros...*

Neste sentido a Xunta ten declarado varios rodais selectos, para producir semente de calidade...

*Si pero neste momento só hai tres de *Quercus robur*. E os rodais hai que cuidá-los, poñê-los a producir semente en condicións, e os que hai declarados non producen semente dabondo para a demanda que pode haber. Hai pouco*

*vimos de ver hortos de sementes no sul da Franza de *Pinus pinaster*, e no norte de *Pseudotsuga*, e rodais seleccionados de *Quercus Petrae*, etc... e levan moitos anos xa, cunha planificación, con selección de sementes, etc...*

Por tanto unha vez conseguida a semente non teríades problemas de produción...

Non, nós na capacidade de produción planificada de planta e a prezo de mercado, non temos ningún problema. Excepto con castiñeiro híbrido, como antes comentaba.

Que método utilizades para reproducir este castiñeiro?

Hai tres líneas e nos traballamos as tres: via estaquilla, via acodo, e aclimatación e engorde de planta propagada in vitro; e aínda así temos problemas, non está collido de todo o ponto, non sabemos que clons se van certificar, está-se traballando sobre varios clons, etc...

En certas zonas, onde non houbo problemas coa tinta, non sería preferíbel utilizar semente de castiñeiro do país (*Castanea sativa*), en vez dos híbridos?

Home, depende para que queiras ese castiñeiro, se o queres para castaña, para madeira... De todos os xeitos, mesmo para producir castaña, interesa che un porta inxertos clonal (híbrido ou non) onde inserir a variedade que desexes (de cedo, de tarde, que

*sexa marron ou non...), e nun patron híbrido hai unha serie de factores que están controlados, cousa que non sucede co *Castanea sativa*, aínda que tamén é certo que sobre este non vai haber problemas de incompatibilidades que poden aparecer sobre patróns híbridos.*

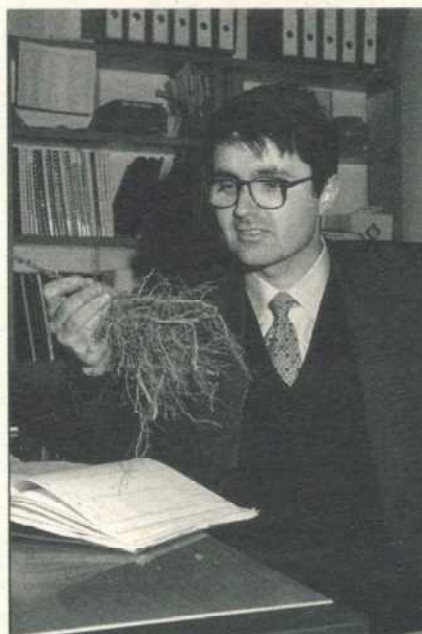
Através da vosa empresa Boibel, tamén facedes plans de repovoacións, como vedes a demanda da xente cara as reflorestacións con frondosas caducifólias?

Ben, nós somos unha empresa específica. Cada empresa ten o seu lugar no mercado, e o noso foi a especialización en frondosas caducifólias. Por isto nas nosas plantacións vai fundamentalmente este tipo de especies, pero isto non quer dicir que o sector sexa iso. Se alguén quere repovoar con carvallos ou castiñeiros, seguramente recorra a nós, pero isto non é significativo do que sucede no conxunto do sector.

*Nós facemos uns cantos centos de hectáreas ao ano, que maioritariamente son reforestadas con frondosas caducifólias (carvallos, castiñeiros, cerdeiras, nogueiras...). Aínda que tamén plantamos sequoia, e pseudotsuga, especies pouco utilizadas no conxunto do sector, en cambio utilizamos pouco *Pradiata*, ou *E.globulus*, pero isto non é significativo do que está sucedendo no conxunto do forestal, non somos para nada representativos, do que nós facemos non podemos sacar conclusións xeralizábeis.*

Igual sucede co seguinte, nos producimos planta inxertada de árbores froiteiras do país: mazanceiras, pereiras, etc.. isto é representativo do que ocorre no sector? seguro que non, seguro que se venden moitísimas mais maceiras golden, que tres en rama, comoesa, etc...nas que nós estamos especializados.

En Cerna temos constancia da vosa sensibilidade ambiental, mesmo tedes colaborado con ADEGA, na campaña de distribución de Acivros. Como vedes desde a vosa experiencia, o problema da progresiva eucaliptización do territorio, e a perda progresiva de masas autóctones? Cres que se pode invertir ese proceso e que no futuro haberá mais demanda de caducifólias?

Nestes momentos hai unha relativa demanda de caducifolias, sendo o maior problema para nós a provisión de semente. Pero claro, cantos eucaliptos se producen ao ano nos viveiros? Varios millóns, o mesmo de piñeiros, en cambio en castiñeiro ou carballo estamos en varios miles.

Pero o problema non estará na produción dos viveiros, existe todo un sector industrial no noso país que está especializado en usar un tipo de madeiras (eucalipto e piñeiro), iso sen dúbida condiciona as preferencias da xente a hora de facer unha reforestación, que irá cara especies con saída no mercado e con rendabilidade a curto prazo?

Eu o concepto de curto ou longo prazo, mesmo o concepto de rendabilidade relativizo-o moito sector forestal, todo isto depende de factores políticos, de como se leve a política de subvencións, de desgravacións fiscais. Se mañá se decide que todas as cortas de frondosas caducifolias sometidas a un plan de xestión non incrementen a conta de ingresos a declarar a facenda, seguro que iso terá unha resposta favorábel da sociedade e incrementará a rendabilidade das especies de turno de corta maior. Pero ademais temos que ter en conta que os turnos de corta non os marca a especie, marca-os a industria.

Por exemplo, o turno do eucalipto agora está en 12-18 anos, mentras celulosa sigua demandando iso, no momento en que por calquer circunstancia lles deixe de interesar esa especie, automaticamente o turno de corta pasa

a ser de 40 anos. No piñeiro pinaster fai uns anos todos os aserradeiros querían toros de 20cm para arriba, hoxe están en 14cm, por cuestións tecnolóxicas, por falta de materia prima e porque hai que anualizar os rendementos, mesmo tende-se agora até os 10 cm.

Parece deducir-se do que dis, que para incrementar a rendabilidade das caducifolias, ademais da política de subvencións e de esencións fiscais que comentas, habería que fomentar tamén unha maior diversificación industrial?

Bon, a longo prazo cabe a posibilidade de facer mellora xenética para incrementar a produción, pero tamen cabe a posibilidade de fomentar industrias capaces de aproveitar eses produtos florestais cun ritmo máis rápido,

que é unha via que tamén se está a aplicar ao mundo das frondosas.

Neses sentido, cal é o turno de corta de carvalho, ou castiñeiro? pois depende para que?. Castiñeiros empregados en talladía, ou en cestería, teñen turnos de 7-8 anos. O ameneiro se é para tornear aproveita-se de 7 cm, por tanto ten un turno de 5-6 anos. O que nos marca isto é a industria, a sociedade ten que saber que tipo de política industrial quere aplicar aos seus bosques, por qué cadea de transformación quere apostar. Nestes momentos hai lineas de produción en Suecia, en Finlandia, en Alemaña, que precisan caducifolias de 10-14cm de diámetro, cantos anos tarda unha cerdeira en ter esos 14 cm?, ahí tés o seu turno de corta.

E realmente moi interesante esta conversa con Xavier Viña, interesante e esperanzadora para os que sempre defendimos as posibilidades produtivas das nosas especies caducifolias, para os que aínda esperamos ver algun día no noso país, bosques de carballos, de castañeiros, de cerdeiras, de nogueiras, de bidueiros,... xestionados racionalmente polos seus donos e dos que obteñan proveito, e que as múltiples vantaxes ecolóxicas e económicas revirtan tamén nunha mellor calidade de vida para todos.

Con esa esperanza deixamos as terras de Frades, onde o viveiro Argoat se asenta, e deixamos aberta para outra ocasión a posibilidade dunha reportaxe máis pormenorizada sobre as liñas de produción desta empresa e dos seus planos de futuro.

TENDAS COMERCIO XUSTO

As tendas de Comercio Xusto cren nun comercio no que as PERSOAS somos o primeiro, en potenciar organizacións que nos liberen (ós de aquí e ós de alá) das estruturas de EXPLOTACIÓN imperantes, en que os produtos crean LAZOS entre os produtores, os distribuidores e os consumidores.

Nelas podes atopar CAFÉ de 1ª calidade pagado ás cooperativas nunha cantidade bastante superior á do mercado e a un prezo final similar ó actual, ARTESANÍA de cestería feita por nenos de Filipinas sacados da prostitución, VELAS de Soweto e que se comezaron a facer no tempo do Apartheid, papel reciclado, ROUPA de cooperativas guatemaltecas, bolsas de iute elaboradas en hospitais de Bangladesh, unha biblioteca especializada en temas sociais, económicos, pedagóxicos e moitas máis cousas. Moita máis información en:

A COVA DA TERRA

R/ San Pedro, 13
Galerías Novocentro
Telf. (982) 23 02 11

ARAO

R/ Elduayen, 8
Telf. (986) 48 63 42
VIGO

PANXEA

R/ Rosalía de Castro, 29 - 31
Galerías Belén, L 109
Telf. (981) 53 10 88
COMPOSTELA